

ДЕРЖАВНА РЕГУЛЯТОРНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

вул. Арсенальна, 9/11 м. Київ 01011

тел. (044) 254-56-73, факс 254-43-93

e-mail: inform@dkrp.gov.ua

Від _____ № _____
на № _____ від _____

**Національна комісія, що здійснює
державне регулювання у сферах
енергетики та комунальних послуг**

*Про розгляд проекту
постанови НКРЕКП*

Державною регуляторною службою України відповідно до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» розглянуто проект постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг «Про затвердження Змін до Порядку визначення відрахувань коштів на поточні рахунки постачальників електричної енергії за регульованим тарифом та на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії» (далі – проект постанови НКРЕКП) та документи, що надані до нього листом НКРЕКП від 24.10.2016 № 11174/28.2/7-16, та повідомляється наступне.

Проектом постанови пропонується затвердити зміни (далі – проект Змін) до Порядку визначення відрахувань коштів на поточні рахунки постачальників електричної енергії за регульованим тарифом та на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 13.06.2013 № 700.

Зокрема, пунктом 6 проекту Змін пропонується після розділу VII доповнити новим розділом VIII такого змісту: «VIII. Розрахунок величини щодобових додаткових утримань з коштів, які належать до перерахування на поточний рахунок ПРТ, відповідно до затвердженого НКРЕКП нормативу».

Однак, запропонований у пункті 6 проекту Змін принцип нарахування процентів за користування грошовими коштами є некоректним, оскільки:

Статтею 1 Закону України «Про електроенергетику» визначено, що поточні рахунки із спеціальним режимом використання оптового ринку електричної енергії – це рахунки суб'єктів господарської діяльності, що здійснюють постачання електричної енергії на закріпленій території та оптове постачання електричної енергії, відкриті в уповноваженому банку і **призначені виключно** для накопичення коштів, отриманих за **електричну енергію** від споживачів, та розрахунків з учасниками оптового ринку електричної енергії.

Також постановою Кабінету Міністрів України від 19.07.2000 № 1136 «Про врегулювання відносин на оптовому ринку електричної енергії» затверджено Порядок і терміни відкриття поточних рахунків із спеціальним режимом використання для зарахування коштів за електричну енергію та Положення про порядок проведення розрахунків за електричну енергію. Цей Порядок визначає цільовий статус поточних рахунків із спеціальним режимом використання, які призначені виключно для розрахунків за електричну енергію.

Пунктом 6 Положення про порядок проведення розрахунків за електричну енергію визначено, що кошти, отримані як збитки та суми пені, мають зараховуватися *на поточний рахунок*. Зазначене також підтверджується підпунктом 7.3.2 Примірного договору та, відповідно, пунктом 7.3.2 договорів купівлі-продажу електричної енергії, укладених між ДП «Енергоринок» та енергопостачальними компаніями.

Крім того, *послідовність дій учасників розрахунків на ОРЕ* деталізована в статті 15¹ Закону України «Про електроенергетику» відповідно до якої для проведення розрахунків за закуплену на оптовому ринку електричної енергії України та спожиту електричну енергію енергопостачальники, що здійснюють господарську діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, їх відокремлені підрозділи та оптовий постачальник електричної енергії відкривають в установах уповноваженого банку *поточні рахунки із спеціальним режимом використання*.

Споживачі, які купують електричну енергію у енергопостачальників, що здійснюють господарську діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, *вносять плату за поставлену їм електричну енергію виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання енергопостачальника* в уповноваженому банку.

Кошти з поточних рахунків із спеціальним режимом використання енергопостачальників, *що здійснюють господарську діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території*, перераховуються згідно з алгоритмом оптового ринку електричної енергії виключно на:

поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії;

поточний рахунок підприємства, яке здійснює розподіл електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами; поточний рахунок енергопостачальника;

поточний рахунок із спеціальним режимом використання для погашення заборгованості оптового постачальника електричної енергії.

Кошти за електричну енергію, закуплену на оптовому ринку електричної енергії, всіма енергопостачальниками перераховуються виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії.

Кошти за електричну енергію, закуплену на оптовому ринку підприємством, що здійснює передачу електричної енергії, та всіма підприємствами, що здійснюють розподіл електричної енергії, перераховуються

виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії.

Вищезазначені норми Закону також покладено в основу:

1) постанови НКРЕ від 13.06.2013 № 700, якою затверджено Порядок визначення відрахувань коштів на поточні рахунки постачальників електричної енергії за регульованим тарифом та на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії;

2) постанови НКРЕ від 16.12.1996 № 256, якою затверджено Умови та Правила здійснення підприємницької діяльності з оптового постачання електричної енергії;

3) постанови НКРЕ від 13.06.1996 № 15/1, якою затверджено Умови та Правила здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом. Відповідно до пункту 2.7 Умов та правил:

«Кошти з поточного рахунку із спеціальним режимом використання ліцензіата перераховуються згідно з алгоритмом оптового ринку електричної енергії виключно на:

поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії;

поточний рахунок підприємства, яке здійснює передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами;

поточний рахунок ліцензіата.

Кошти за електричну енергію, закуплену на оптовому ринку електричної енергії, ліцензіат перераховує виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії.»

Таким чином, норми Закону України «Про електроенергетику» чітко узгоджуються з підзаконними актами в частині встановлення цільового статусу поточного рахунку із спеціальним режимом використання, на який зараховуються лише кошти за електричну енергію.

З огляду на зазначене, запровадження механізму використання рахунків із спеціальним режимом використання оптового ринку електричної енергії щодо утримання процентів за користування грошовими коштами суперечить законодавству України.

Разом з цим слід зазначити, що у випадку нарахування процентів за користування грошовими коштами, до енергопостачальних компаній будуть застосовані одразу кілька видів санкцій за порушення строків оплати: пеня відповідно до договору, проценти за користування грошовими коштами.

Так, проценти за користування грошовими коштами, які щодобово нараховуються за прострочення виконання зобов'язання, за своєю правовою природою, ураховуючи спосіб їх обчислення за кожен день прострочення, підпадають під визначення пені (частина третя статті 549 Цивільного кодексу України), яка вже передбачена пунктом 7.3.2 договору купівлі-продажу електричної енергії у розмірі 0,2% від суми простроченого платежу (але не більше подвійної облікової ставки НБУ, яка діє на день прострочення) за кожен день прострочення за це саме порушення договірних зобов'язань.

Зазначений підхід НКРЕКП не узгоджується з приписами статті 61 Конституції України, за змістом якої ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення.

При цьому, двосторонні договори між ДП «Енергоринок» та енергопостачальними компаніями є діючими і не передбачають такої санкції, як нарахування процентів за користування грошовими коштами.

Вказані договори укладено на основі *Примірного договору* купівлі-продажу електроенергії між оптовим постачальником електричної енергії (ДП «Енергоринок») та постачальником електроенергії за регульованим тарифом, схваленого постановою НКРЕ від 11.05.2006 № 577. Примірний договір не встановлює норм щодо нарахування процентів за користування грошовими коштами.

Водночас, відповідно до частини 4 статті 179 Господарського кодексу України *примірний договір – це договір, рекомендований* органом управління суб'єктам господарювання для використання при укладенні ними договорів, коли сторони мають право за взаємною згодою змінювати окремі умови, передбачені примірним договором, або доповнювати його зміст.

Отже, у разі внесення НКРЕКП відповідних змін до Примірного договору, затвердженого постановою № 577, вони будуть мати рекомендаційний характер, а обов'язковою залишиться наявність відповідних положень в договорах, які є двосторонньою домовленістю ДП «Енергоринок» та енергопостачальних компаній.

Таким чином, санкції за порушення зобов'язань сторін можуть бути погоджені виключно сторонами у двосторонньому договорі.

В розділі I АРВ до проекту постанови НКРЕКП зазначено, що на сьогодні проведено роботу з учасниками ОРЕ щодо запровадження Додаткової угоди до Договору купівлі-продажу електроенергії між оптовим постачальником електричної енергії (ДП «Енергоринок») та постачальником електричної енергії за регульованим тарифом, яка передбачає, зокрема, нарахування та оплати процентів за користування грошовими коштами.

З приводу вказаного зазначаємо, що посилання на вказану Додаткову угоду, як однієї з підстав для запровадження механізму державного регулювання, є некоректним, оскільки: по-перше, за наявною в ДРС інформацією станом на сьогоднішній день жодна відповідна Додаткова угода не підписана ДП «Енергоринок»; по-друге, у випадку підписання відповідних Додаткових угод їх зміст не можливо вважати підставою для зміни законодавчо унормованого механізму державного регулювання щодо взаєморозрахунків на ринку електроенергії, оскільки договірні двосторонні господарські відносини між суб'єктами господарювання не можуть змінювати встановлене Законом цільове призначення поточних рахунків із спеціальним режимом використання.

Таким чином, пункт 6 проекту Змін до Порядку має бути виключено як такий, що суперечить чинному законодавству України та сутності правовідносин між суб'єктами господарювання на Оптовому ринку електричної енергії України.

Одночасно зазначаємо, що зазначене в розділі I АРВ твердження *щодо відсутності впливу регуляторного акту на інтереси громадян* можливо поставити під сумнів, оскільки положення проекту направлені на врегулювання питання розподілу коштів сплачених в тому числі громадянами, а зміна цільового використання цих коштів і додаткове фінансове навантаження на постачальників при практичному застосуванні можливо призведе до:

- визначення НКРЕКП обсягів грошових коштів для включення в тарифи на передачу електроенергії місцевими (локальними) мережами та постачання електроенергії за регульованим тарифом для компенсації відсотків за користування кредитними коштами з метою своєчасних розрахунків з ДП «Енергоринк»;

- перегляду тарифів на передачу та постачання електричної енергії з включенням в тарифи суми відсотків за користування кредитними коштами відповідно до вищезазначеного Порядку.

В доповнення зазначаємо, що з метою отримання можливості у повному обсязі оцінити, як безпосередньо проблему, так і ефективність запропонованого способу її вирішення, розробнику необхідно доопрацювати Аналіз регуляторного впливу до проекту постанови НКРЕКП, привівши його у відповідність з вимогами Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 № 308 «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1151 (далі – Методика), зокрема, **необхідно:**

- **чітко** визначити проблему, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання, визначити причини її виникнення, оцінити важливість зазначеної проблеми, зокрема навести дані у цифровому чи кількісному вимірі, що доводять факт існування проблеми і характеризують її масштаб, визначити основні групи, на які вона справляє вплив, *а також обґрунтувати, чому проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів та діючих регуляторних актів.*

- **чітко** визначити мету державного регулювання, що має бути безпосередньо пов'язана з розв'язанням проблеми (необхідно визначити індикатори зменшення масштабів проблеми, що характеризувало б досягнення мети регулювання);

- визначити всі можливі альтернативні способи вирішення існуючої проблеми та оцінити вигоди і витрати держави, населення та суб'єктів господарювання від застосування кожного з них; навести розрахунки витрат суб'єктів господарювання, яких вони зазнають як внаслідок впровадження проекту, так і внаслідок застосування альтернативних способів досягнення цілей, що підтверджували б економічну доцільність обраного способу;

- описати механізм дії запропонованого регулювання з урахуванням основних бізнес-процесів, які потрібно буде забезпечити суб'єктам господарювання для реалізації його вимог (розробнику необхідно врахувати, що механізм реалізації регуляторного акта має бути безпосередньо пов'язаний

із цілями та очікуваними результатами регуляторного акту, тобто яким чином будуть діяти норми проекту та якою прогнозується ситуація після набрання регуляторним актом чинності).

Водночас зазначаємо, що під час розгляду на адресу Державної регуляторної служби України надійшло звернення ПАТ «ДТЕК Донецькобленерго», яке містить зауваження та пропозиції до проекту постанови НКРЕКП (*копія додається*).

Звертаємо увагу головного розробника проекту, що один із ключових принципів державної регуляторної політики, визначених статтею 4 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» – принцип прозорості та врахування громадської думки, передбачає відкритість для фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань дій регуляторних органів *на всіх етапах* їх регуляторної діяльності, обов'язковий розгляд регуляторними органами ініціатив, зауважень та пропозицій, наданих у встановленому законом порядку фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями, обов'язковість і своєчасність доведення прийнятих регуляторних актів до відома фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань, інформування громадськості про здійснення регуляторної діяльності.

З метою дотримання вищезазначених вимог вказаного Закону, завертаємось з проханням здійснити об'єктивний розгляд відповідного звернення та інформувати заявника і Державну регуляторну службу України про його результати.

Таким чином, розробку проекту постанови НКРЕКП здійснено з порушенням принципів державної регуляторної політики адекватності, ефективності та збалансованості, визначених статтею 4 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», а також вимог статті 5 в частинні недопущення прийняття регуляторних актів, які є непослідовними або не узгоджуються з діючими регуляторними актами, та вимог статті 8 в частинні підготовки АРВ з урахуванням вимог Методики проведення аналізу регуляторного впливу, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 № 308.

З огляду на викладене, керуючись абзацом шостим частини другої статті 30 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», повідомляється про невідповідність проекту постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Порядку визначення відрахувань коштів на поточні рахунки постачальників електричної енергії за регульованим тарифом та на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії» принципам державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності.

Голова Державної
регуляторної служби України

К. М. Ляпіна